

УТВРЂУЈЕ СЕ да су на главни претрес приступили:

- заменик тужиоца Миољуб Виторовић,
- пуномоћници оштећених Наташа Кандић, Славица Јовановић,
- Сви оптужени и
- браниоци адвокати:
- Звонимир Здравковић - бранилац опт. Љубана Деветака,
- Бранкица Мајкић - бранилац опт. Милана Девчића,
- Игор Олујић - бранилац опт. Милана Радојчића,
- Војислав Вукотић - бранилац опт. Жељка Крњајића,
- Бранко Лукић - бранилац оптуженог Радована Влајковића и оптуженог Миодрага Димитријевића,
- Јасмина Живић - бранилац опт. Дарка Перића,
- Гордана Живановић - бранилац опт. Јована Димитријевића,
- Слободан Живковић - бранилац оптужених Саше Стојановића и Драгана Бачића,
- Бранислава Фурјановић – бранилац оптужених Зорана Косијера и Петронија Стевановића, и
- Радослав Шошкић – бранилац опт. Александра Николаидиса.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: За Јосиповића ко се јавља?

- **Адв. Бранко Лукић ће на данашњем главном претресу мењати браниоца оптуженог Радисава Јосиповића.**

Адв. ЈАСМИНА ЖИВИЋ: Уз Ваше допуштење напустила бих главни претрес у 11:30 часова, а колега Војислав Вукотић ће ме замењивати.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да се главни претрес одржи.

Претрес је јаван.

Главни претрес се наставља у 09:34 часова.

НАСТАВАК ДОКАЗНОГ ПОСТУПКА

Испитивање сведока Антона Лукетића, путем видео-конференцијске везе успостављене са Жупанијским судом у Вуковару, у присуству судије Николе Бешанског, записничара Ренате Павић и судијског помоћника Вишег суда у Београду Гордане Илић.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добар дан.

Судија НИКОЛА БЕШАНСКИ: Добар дан.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли је сведок ту у судници?

Судија НИКОЛА БЕШАНСКИ: Сведок је у судници, не знам да ли су Вас обавестили да сведок не жели сведочити нити уопште жели изаћи пред камеру.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи, рекао је Вама да не жели уопште да сведочи, је ли?

Судија НИКОЛА БЕШАНСКИ: Да, рекао је да у задње време уопште не разговара ни дома о томе, да жели све то заборавити и да не жели сведочити иако смо ми из Уреда за подршку жртвама и сведоцима и ја сам покушао особно разговарати с њим и увјерит га али не жели уопште да стане пред камеру.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. Тужилац шта каже на ово?

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: А који је разлог зашто не жели да стане пред камеру? Чули смо јуче да је у питању здравствено стање, шта је данас разлог?

Судија НИКОЛА БЕШАНСКИ: У основи исто здравствено стање, једноставно је нагласио да он не жели да се сећа тих догађаја, да се онда узнемири и чињеница је он је ту у судници, али пред овај разговор он заиста делује нервозно, узнемирено и одбија уопће да дође пред камере.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А да ли је поднео неку медицинску документацију или шта?

Судија НИКОЛА БЕШАНСКИ: Није поднео, ја сам питао и прије да ли нешто има и једноставно сам му објаснио да ће вероватно бити питање да ја Вама требам образложити зашто не жели сведочити, да му је дужност сведочења, али он каже да он није хтео ићи код лечника и с тим што релативно има тих неких проблема, али можда на свој начин решава на начин да не жели о томе сведочити.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. Тужиоче, шта предлагете у овој ситуацији, то је сведок оптужбе, предложен од стране тужиоца.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Онда предлагем да се читају искази који су до сада дати.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: На основу члана 337? Добро, ништа, пошто без законског разлога сведок неће да сведочи. Изволите.

Адв. БРАНКО ЛУКИЋ: Ја се извињавам, мислим да говорим у име свих колега, противимо се читањем исказа овог сведока, јер није навео никакв разлог због чега не жели да сведочи, барем не законски разлог.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па то је управо разлог за читање. Добро. Ништа, онда да се одјавимо са Жупанијским судом у Вуковару, с обзиром на ову ситуацију.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да се на основу члана 337. став 1 тачка 2. ЗКП-а читају искази сведока Антона Лукетића, с обзиром да без законског разлога не жели да сведочи.

Судија НИКОЛА БЕШЕНСКИ: Из Вуковара поздрав, довиђења.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Довиђења, пријатно.

Чита се изјава сведока Антона Лукетића дата Међународном кривичном трибуналу за гоњење лица одговорних за тешке повреде међународног права почињене на територији бивше Југославије од 1991. године.

Подаци о сведоку: Лукетић Антон, од оца Адама, по надимку «Брицо», пол мушки, датум рођења 14. октобар 1959. године, место рођења Ловас, националност хрватска, вероисповест католик, језици које говори хрватски, језици коришћени током разговора хрватски и енглески, тренутно занимање незапослен, раније занимање радник у фабрици «Борово», датуми разговора 11. и 12. март 1996. године, иследник Владимир Ђуро, преводилац Влатка Леко, имена свих лица присутних у току разговора Антон Лукетић – сведок, Владимир Ђуро – иследник, Влатка Леко – преводилац. Следе потписи свих присутних лица, датум уторак 12. марта 1996. године.

Изјава сведока:

«Зовем се Антон Лукетић, рођен сам 1959. године у Ловасу, основну школу завршио сам у Ловасу, а средњу у Борову. Оженио сам се 1983. године, моја жена се зове Ђурђица, имамо три кћерке, Данијелу, Дарију и Јосипу. Обавезни војни рок ЈНА служио сам 1978. и 1979. године у Суботици, Војводина. Радио сам у фабрици «Борово» и живео у Ловасу до 24. децембра 1991. године када сам био принуђен да се иселим. Никада нисам кривично гоњен, оптуживан, нити је против мене вођен кривични поступак. Разумео сам да се од мене захтева да опишем оне догађаје који су ми познати и зато што сам им лично присуствовао. При томе ћу у својој изјави јасно назначити онај догађај и појединости о којима немам непосредних сазнања него сам о њима чуо од других лица. Ову изјаву дајем добровољно и у њој ћу описати све што ми је познато према свом знању и сећању.

Неколико месеци пре напада на село донесена је одлука да се организују сеоске страже на прилазима у селу. У име већине мештана нашег села ову одлуку донели су најистакнутији становници Ловаса Јозо Милас, Иво Мађаревић, Марко Грчанац, Јосип Бадањак, Јосип Филић и Фрањо Кризманић. Ова одлука била

је мотивисана општим страхом од предстојећих догађаја које смо сви слутили, с обзиром да су до нас непрекидно долазиле вести о сукобима који су у Вуковару били готово свакодневна појава. Јединице ЈНА често су пролазиле кроз наше село. Мислим да смо укупно поставили 4 или 5 контролних пунктова на различитим местима у селу. Једино оружје које смо имали биле су ловачке пушке и неколико аутомата које смо ми стражари предавали једни другима по завршетку смене.

Сећам се једног инцидента када је група војника ЈНА дошла на контролни пункт у близини фабрике «Борово» која се налазила на периферији села. Одузели су нам пушке и захтевали од човека који је тог тренутка био на стражи да скине хрватску заставу која је била истакнута на пункту. Ако се изузме овај инцидент, бар колико је мени познато, није било никаквих несугласица између Хрвата и Срба у то време. Ипак морам да кажем да нико од Срба није учествовао у организовању сеоских стража.

Што се тиче Збора народне гарде могу да кажем да је у нашем селу била група припадника ове организације између 20 и 30 људи. Мислим да су они били смештени у старој школској згради, међутим, они су напустили Ловас готово читав месец пре него што је село нападнуто. Не знам куда су отишли. Тог лета приметили смо да Срби из нашег села све чешће некуда одлазе. У селу су углавном остајали њихови родитељи. Када бисмо их питали куда су отишла њихова деца, они су измишљали разне разлоге, најчешће говорећи да су отишли због посла. То је било чудно јер се већина тих људи бавила земљорадњом и нико никада није тражио посао у Србији. Међутим, чим је село окупирано ти људи су се вратили. Сећам се имена неких, међу њима Жељко Крњајић, Мирко Рудић, Милан Девчић, раније је био полицајац а кад се вратио постављен је на место шефа полиције у Ловасу, Милан Радојчић, Милан Воркапић, звани «Трнда», Милан Воркапић, звани «Шиља», он се вратио у село касније од осталих јер је наводно рањен приликом напада на Товарник. Милорад Воркапић, Зоран Тепавац, Душан Грковић, звани «Дуле».

Товарник је нападнут на дан празника тог села, не сећам се да ли је то био 20. или 21. септембар. Једна група зенги из Илока дошла је у Ловас, тражећи од мештана да им покажу пут према Товарнику куда су се упутили да би помогли локалном становништву. Не сећам се ко их је одвео до Товарника. Мислим да је неколико младића из Ловаса такође пошло са њима, једни да би

им помогли а други да би спасили своје рођаке. Касније су многи становници Товарника избегли у Ловас. Ипак већина тих избеглица није се дуго задржало у Ловасу, већ су наставили пут према Илоку. Сећам се да је након пада Товарника локални свештеник из тог села који се звао Бурик, дошао у Ловас, чуо сам га како каже да би било добро да преговарамо са ЈНА и покушамо да пронађемо неко решење. Зато је формирана делегација од неколико најугледнијих људи из Ловаса која је заједно са Буриком кренула на преговоре у Товарник. У делегацији су били Адам Рендулић, Антун Ловрић, пензионисани официр ЈНА и Ђуро Продановић. Када су се вратили сазвали су састанак свих мештана Ловаса коме сам и ја присуствовао. Наши представници су нам саопштили да ЈНА захтева да им предамо све оружје које имамо у селу. На састанку је одлучено да је најбоље да се повинујемо њиховом захтеву.

Међутим, већ сутрадан из Илока су у Ловас дошли неки припадници зенги који су купили оружје. Они који су имали пушку или пиштољ у личном власништву нису то оружје предали све до напада на село. Када је село окупирано све куће су претресене и том приликом је пронађена и заплењена извесна количина сакривеног оружја. Негде у септембру, осећајући да је ситуација све напетја, моја жена и деца су на неколико дана отпутовали из Ловаса. Исто су учинили и многи други нарочито жене и деца. Већина се склонила у Илок. Моја жена је отишла код своје бабе и деде у Шаренград. Ја нисам могао да оставим кућу и стоку без надзора, па сам остао у Ловасу. Моја жена и деца, као и остале породице, вратили су се у село већ након неколико дана. Ловас је први пут гранатиран крајем септембра. Једна граната је погодила цркву и запалила је па смо ми морали да уложимо велики напор да тај пожар угасимо. Сећам се да су сви чланови моје породице били са мном када се то догодило.

Ујутру 10. октобра 1991. године позвао ме је мој отац и обавестио ме да ће село бити нападнуто. Ту информацију је добио док је био на послу у пољопривредној задрузи. Пошто је пољопривредна задруга била близу општинске зграде у којој је био смештен кризни штаб, људи из општинске зграде често су свраћали у задругу и мој отац је о њима чуо о предстојећим догађајима. Тог јутра отац је добио упозорење од једног човека из Товарника чији је надимак био Лисац, не сећам се правога имена тог човека. Лисцу су наредили да те ноћи отпрати четнике до Ловаса. Он је некако успео

да побегне и да упозори људе у кризном штабу о предстојећој опасности. Након очевог телефонског позива натерао сам жену и децу да сиђу у подрум наше куће а ја сам намеравао да одем у центар села да бих видео шта се догађа. Међутим, баш кад сам излазио из дворишта почело је гранатирање и пуцање из ватреног оружја па сам и ја брже боље сишао у подрум. Осим моје породице у нашем подруму било је и других људи углавном најближих суседа. У подруму смо остали неколико сати. Повремено сам излазио да бих видео шта се догађа али једино сам успео да видим да је погођено неколо кућа. Имао сам ловачку пушку коју сам раније добио од свог суседа Томе Балића који је био ловац. Ипак ту пушку нисам употребио јер сам се плашио за безбедност своје деце. Касније сам чуо да су у нашем селу организоване снаге отпора. Према информацијама које су стигле до мене отпор су покушали да пруже Јакоб Балић, Јосић Цоњар, Синиша Павличић, Тома Балић, Видековић, не могу да се сетим његовог имена и још неки, али у сваком случају није се радило о организованој одбрани. У подруму смо остали све време док је трајао напад.

Када се ситуација мало смирила пред моју кућу су дошли неки људи и викнули нам да изађемо. Изашао сам из подрума и пред собом видео групу од 15 или 20 људи. Међу њима су били локални Срби – Душан Грковић, звани «Дуле», који је први ушао у моје двориште, Милан Девчић, Зоран Тепавац, Миле Радојчић, Милорад Воркапић и Мирко Рудић, које сам познавао од раније, као и неколико мени непознатих људи. Сви су били у униформама. Чини ми се да су то биле униформе регуларне војске ЈНА, али не могу да се сетим да ли је на њима било ознака војних чиновна. Видео сам да је један прозор на мојој кући поломљен, вероватно су га ти људи поломили али нису пуцали. Девчић је почео да ме испитује о мом брату који је био припадник зенги у Вуковару. Помислио сам да ће ме због те чињенице малтретирати али на срећу преварио сам се, ништа ми нису учинили. Рекли су ми да се мени и мојој породици неће десити ништа лоше. Верујем да је, с обзиром на дате околности, разлог њихове толеранције био у чињеници да је моја рођена сестра удата за Милана Воркапића, званог «Шилџа». Одузели су ми пушку, коју сам имао код себе и наредили ми да заједно са породицом одем у кућу свога оца. Такође су нам наредили да на капији ограде окачимо бело платно, а око леве руке да ставимо беле траке. Претпостављам да је то требало да буде некакав знак да смо

се предали. Затим су отишли у кућу мога суседа Милоша Миљковића из које се убрзо после тога зачула експлозија гранате. Након тога отишли су кућу Јосипа Цоњара, чуо сам како из те куће допиру пуцњи, а одмах после тога видео сам да је кућа запаљена. Затим су се вратили у моју кућу и одвели нас до центра села.

Са породицом сам отишао у кућу свога оца, док је другима наређено да оду у управу пољопривредне задруге испред које се већ окупило много Хрвата, међу њима и велики број жена и деце. Убрзо су жене и децу пустили кући. Док сам ишао према очевој кући видео сам тело Јосипа Краљевића које је лежало недалеко од пута. У кући мога оца остали смо наредних неколико дана. Отац је за то време повремено излазио и обавештавао нас о догађајима у селу.

Једног дана ми је рекао да сви мушкарци требају да се пријаве у управу пољопривредне задруге. Отишао сам и пријавио се код Радована Тепавца. Познато ми је да су неке слали да се пријаве у општинској канцеларији. У управи пољопривредне задруге видео сам Миленка Рудића и Милана Миљковића. Наређено ми је да се јављам сваког јутра да бих добио радни задатак, што сам ја и чинио. Сваког дана морали смо да радимо од 8 ујутру до 4 после подне јер је полицијски час који је уведен одмах након пада Ловаса почињао у 5 сати после подне. Наређења смо добијали од различитих људи. Најчешћи послове које смо морали да обављамо били су скупљање и покопавање лешева, чишћење кућа, цепање дрва за огрев, пољски радови, брање грожђа и жетва кукуруза и други. Док смо радили у пољу надгледали су нас Ивица Пољак и Јосип Туркаљ, њих двојица иначе локални Хрвати, сличне послове су радили пре рата.

Током првих неколико дана у селу нисам видео ни једног припадника ЈНА. Они су стигли на тенковима неколико дана касније. Сазнали смо да су ти војници у ствари резервисти из Крагујевца, Србија. Они на униформама нису имали црвену петокраку која је иначе била званична ознака ЈНА. Углавном су локални Срби који су носили значку у облику српске заставе као и четници из других места које нисам познавао, били присутни у селу тих првих дана окупације.

Под појмом «четници» подразумевам наоружане припаднике неформалне војске, који су углавном имали дугачке браде, кокарде и друге четничке симболе. Дакле, под појмом «четници» не мислим на српски народ у целини.

Од других људи сам чуо да су у наше село долазили неки странци. Чуо сам да су то били активисти Организације лекари без граница као и то да су неки житељи Ловаса пред њима званично изјављивали како је све у реду и како нема никаквих проблема. Као што сам рекао, о томе сам само слушао, али нисам лично видео те људе.

Тих првих дана добио сам радни задатак да заједно са још тројицом мештана Петром Вулетом, Бериславом Филићем и Жељком Сомборцем припремим затвор у подруму општинске канцеларије. Прво смо морали да очистимо подрум, а затим да у њега унесемо сламу. Такође, морали смо да поставимо жичану ограду у дворишту.

Дана 17. октобра 1991. године док сам са још неколико људи радио у пољу неко је дошао да нам каже како Томислав Шелебај иде по селу и чита проглас којим се наређује свим мушкарцима између 18 и 50 година да тога дана дођу испред задружне зграде, ако се добро сећам у 16 часова. Када сам завршио посао упутио сам се на назначено место. Када сам тамо стигао, а нисам видео никог од локалних Срба већ само неке мени непознате људе који су у Ловас вероватно дошли из других места. Наредили су нам да уђемо у двориште пољопривредне задруге али су нас претходно претресли, при чему су многи добијали жестоке ударце. У дворишту су нам наредили да седнемо на клупе које су тамо раније биле постављене, затим су четници саставили списак имена свих нас који смо седели на клупама.

Мислим да је нас Хрвата из Ловаса било укупно око 70 у том дворишту. Тамо је био и Љубан Деветак, кога сам познавао од раније јер је био родом из Ловаса. Деветак се касније одселио али његови родитељи су остали да живе у селу. Један од четника нам је рекао да је неко из нашег села пуцао у њих, па пошто нико неће да открије починиоца мораће сами да утврде ко је то учинио. Казао је да ће уколико се пуцање не понови и следеће ноћи то бити јасан знак да је починилац управо међу нама. Од локалних Срба у дворишту сам видео само дечака Миодрага Новаковића. Колико се сећам Љубан Деветак је након тога отишао док су други четници остали да нас чувају. Неколико њих је са машинкама стајало на трему. Током те ноћи поново се чуло пуцање по селу, испаљено је чак и неколико светлећих ракета, али ја мислим да су то урадили сами четници. Током целе ноћи четници су нас вређали, али не сећам се да је ико од заробљеника тада добио батине.

Следећег јутра Љубан Деветак се поново појавио и тада су четници почели да нас прозивају. Деветак је у једном тренутку прочитао и моје име. Заробљенике са списка прозивао је још један човек чије ми име није познато. Могу само да кажем да је био висок, снажне грађе, црнокос и да је имао око 25 година. Сећам се да су из наше групе издвојили Марка Филића и Луку Балића, а затим их увели у зграду на испитивање. У том тренутку то нисам знао, али касније сам сазнао да су Балића испитивали зато што су пронашли оружје закопано у његовом дворишту, док су Филића испитивали због тога што није предао пиштољ. Такође се сећам да је Љубан Деветак питао Ђуку Лукетића где су му брат и отац, а затим наредио да се и они доведу у задругу. Деветак је у ствари издвојио неколико људи из групе, конкретно двојицу браће Брајковића, док су неки војници издвојили Иву Антоловића и његовог сина. Мислим да су ти војници били смештени у кући која се налазила до Антоловића. Поделили су нас у две групе, мислим да су нас поделили на основу тога да ли припадамо или не припадамо ХДЗ-у. До тог закључка сам дошао јер сам видео да су готово сви из друге групе припадници ХДЗ-а, док ја и већина осталих из моје групе то нисмо били. Припадници групе у којој су били чланови ХДЗ-а жестоко су претучени. Сећам се имена неких из те групе – Мато Сабљак, Мато Краљевић, Ивица Сабљак, Томо Сабљак, Мато Хоџак, Берислав Филић, Златко Тома, Ловро Герснер, Никола Бадањак, Јосип Туркаљ.

Сећам се двојице четника који су их тукли, Никола, висок, плавокос, стар око 25 година и обучен у маскирну униформу и Петроније, висок око 170 цм, плавокос, проћелав, стар око 35 година, такође у маскирној униформи. Касније сам га лично чуо како се хвали да је Црногорац.

Видео сам како Никола туче заробљенике неком гвозденим шипком, док им је Петроније задавао убоде ножем. Сећам се да је Петроније казао Ивици Ђаковићу да хоће да види колико је овај дебео, а затим му задао неколико убода у леђа. Петроније је ножем такође ранио и Бошка Бођанца. Мене том приликом нису тукли.

Батинање је трајало неколико сати. Када су четници престали да туку жртве, чуо сам да се око нечега свађају, али нисам могао да закључим око чега. Касније сам чуо да је до свађе дошло зато што су неки сматрали да издвојене заробљенике не треба да воде, не знам куда, док су други сматрали да сви треба да иду. На крају су нам свима наредили да се постројимо у колону и казали да ћемо ићи

у виноград. Док смо излазили из дворишта, све време су нас тукли. Тада сам и ја први пут добио батине. Око нас су били стражари. Касније сам сазнао да су из Ваљева, као и двојица мештана српске националности, Милан Рендулић и Илија Кресојевић који су им показивали пут. Када смо стигли надомак излаза из села, стражари су убили Бошка Бођанца који је крварио и није више могао да хода. Нисам видео ко га је убио, али сам чуо пуцањ.

Када смо стигли до винограда, наредили су нам да наставимо даље, па нам је постало јасно да нас уопште не воде у виноград, тада сам се уплашио да нас воде на стрељање. Коначно смо се зауставили поред поља детелине која се налази изван села. Рекли су нам да су усташе минирале то поље и да ћемо ми сада морати да га очистимо. Стражари су нам наредили да се поређамо један до другог, да се ухватимо за руке и да кренемо преко поља. Такође су нам наредили да вучемо стопала кроз траву. Ја сам се налазио на самом крају врсте. Стражари су се поделили, неки су ишли иза нас, док су други остали на путу. Одједном се зачула експлозија мине. Касније сам чуо да је Ивица Краљевић приметио ту мину и према тврдњама људи из његове близине, Краљевић се бацио на ту мину и изазвао експлозију. Стражари иза наших леђа истог тренутка су запуцали. Ја сам се тада бацио на земљу и остао да лежим непомично. Чуо сам како стражари иза мене довикују један другом, да пуцају у тог ћелавог усташу. При томе су мислили на Солаковића који се налазио у мојој близини. Солаковићу је опала коса, због неке болести. Затим сам чуо како неко виче да се обустави пуцање.

Онда је неко наредио да дигну руке сви који су још живи. Мислим да сам тада устао и у том тренутку сам видео како се на путу зауставило једно возило и како неки човек излази из тог возила. Почео је да виче на четнике и да их грди због онога што раде. Убрзо је тај четник отишао, како сам касније чуо, био је то неки официр ЈНА. Тада су нам стражари наредили да очистимо поље од мина. Ми нисмо знали како се то ради, па нам је један од стражара, стојећи уз ивицу пута и гледајући кроз двоглед, давао упутства како да поступамо. Сећам се да су Ђуку Радочај, Томислав Шелебај и Драган Кризманић деактивирали већи број мина.

Када је то обављено, наредили су нам да рањенике пренесемо до ивице пута. Ускоро је наишао један камион којим је управљао Милан Воркапић, звани «Трнда». Убацили смо рањенике у тај

камион, којим су они затим пребачени у Шид. Када смо све то обавили, вратили смо се у село.

Када смо се вратили у двориште пољопривредне задруге, наредили су нам да поново седнемо на клупе. Док смо тако седели, пришао нам је Зоран Тепавац и питао нас, «где су остали». Неко му је одговорио да су остали погинули и замолио га да учини нешто за нас. Тепавац је одговорио да ће видети шта може да учини и ушао у управну зграду. Убрзо је из зграде изашао Никола и рекао нам да су неки њихови људи рањени. По свој прилици, страдали су од шрапнела приликом експлозије мине, јер су стајали исувише близу места експлозије. Запретио нам је да ћемо ми због њиховог страдања сада морати да платимо.

У том тренутку у двориште је ушао један аутомобил, из њега је изашао Петроније са неком секирицом у руци, пришао нам је и почео да нам прети. Затим су њих двојица ушли у зграду. Ускоро је одатле изашао неки други човек кога раније нисам видео и чије ми име није познато и рекао нам да одемо у механичку радионицу и да се тамо сакријемо. Наредио је двојци својих људи да стану испред радионице и да пуцају у Петронија ако буде покушао да уђе у радионицу. После извесног времена, тај човек нас је пустио да одемо кући.

Следећег јутра сам као и обично морао да се јавим на рад. Тог дана су ми наредили да останем у кухињи и помажем осталима, док су другима наредили да оду на минско поље и покупе тела погинулих. Следећег дана смо ја и још неколико људи на принудном раду, морали да идемо по селу и скупљамо тела погинулих. Добили смо прецизна упутства у које куће треба да идемо. Ја сам пронашао седам или осам тела. Сећам се имена неких међу њима-Марин Балић и његова жена, Ивица Видић, Туна Видић, Марија Лукетић. Наредили су нам да пренесемо тела на гробље где им је већ била ископана заједничка гробница. Тамо је био камион са телима која смо ми претходног дана покупили са минског поља. Наредили су нам да сва тела убацимо у ту гробницу и да преко њих набацимо земљу. Мислим да смо том приликом закопали око шездесет тела.

После неколико дана, она група четника је некуд отишла из Ловаса, као и војници из Ваљева. Њих су заменили резервисти из Бачке Тополе. Ти резервисти су углавном били Мађари и Хрвати, али је међу њима било и Срба. Када су они дошли у село, наступило је извесно олакшање.

Неколико дана пре Божића, четници су се вратили у село и поново почели да хапсе људе. Међутим, овог пута су их хапсили, да би их протерали из села, претходно их приморавајући да потпишу изјаву да добровољно уступају своје куће и имања Србима. Договорило сам се са Томиславом Шелебајом да заједно одемо из села. То смо и учинили 24. децембра 1991. године.

Тог дана из Ловаса су кренула два аутобуса, препуна избеглица. Превезли су нас у Шид, одакле смо се преко Босне домогли хрватске територије, где моја породица и ја и данас живимо.

Крај изјаве.

Чита се исказ сведока Антона Лукетића са записника о главном претресу Жупанијског суда у Вуковару, К.бр.25/00 од 12.11.2003. године.

Сведок Антон Лукетић, син Адама, 44 године, запослен у пољопривредној задрузи «Ловас», пребива у Ловасу, оптуженици и оштећеници познати, несродан, износи:

На дан када је нападнут Ловас, 10. листопада 1991. године, био сам у подруму моје куће. Тек негде око 12 сати, дошли су до моје куће наоружани људи, између којих сам препознао оптуженог Милана Девчића, оптуженог Милана Грковића, оптуженог Зорана Тепавца и оптуженог Милорада Воркапића, те оптуженог Милана Радојчића. Тражили су да изађемо вани из подрума, да се предамо и том пригодом ме нитко није малтретирао. Из Ловаса сам изашао на Бадњак, 24. просинца 1991. године. резервисти, по националносно ти Мађари, говорили су нам да нас више не могу чувати, те да би најбоље било да изађемо. Тако смо и изашли описаног дана, точније када су видели колико нас има, сами су нас пустили у аутобус. Мене нико није малтретирао, изузев што сам нешто батина добио када смо били сакупљени 18. листопада 1991. године у дворишту пољопривредне задруге. Тада су ме ударили они које не познајем.

Колико се сећам, пред крај раздвајања у дворишту пољопривредне задруге, дошао је и оптужени Љубан Деветак, прозивање и раздвајање он је наставио према списку и мене је питао чији сам и одвојио ме. Тукли су нас када смо излазили из

дворишта пољопривредне задруге и ишли смо према економији, силосима у Ловасу. Док смо ишли према минском пољу, од Ловашчана под оружјем у пратњи су били оптужени Кресојевић и Рендулић. Бошко Бођанац је заостао на путу до нас, како су га измучили и изболи, није могао ходати, те како му нитко није смио помоћи, на крају су га убили. Чуо сам само пуцањ, али се нисам смео окретати. Поредали су нас испред дјетелине, ухватили смо се за руке и ишли смо кроз њу, машући ногама као да косимо. Чим је дошло до прве експлозије, залегао сам, ја нисам био повређен. Други од мене, с леве стране, био је Ивица Палијан и он је погинуо, не од мине, него од метка. Између осталог, пуцали су на Љубу Солаковића, који је био ћелав, јер сам чуо речи, «онај ћелави сигурно је усташа, треба га убити». Уствари, он је био болестан и зато није имао косе. Наишао је један официр и више се није пуцало. Они који су преживели и који нису били рањени, по путама смо морали демонтирати мине. Затим смо купили рањене који су камионом превезени. Преостали живи поново су враћени у двориште пољопривредне задруге. Више ме нико није дирао, а како се углавном све радило ноћу, не знам шта се другима дешавало.

На питање заменика Државног одвјетника, сведок одговара: што се тиче окупљања у дворишту пољопривредне задруге, један је ишао по селу и говорио где се морамо сакупити. Што се тиче рада, обично би се јутром морали пријавити и обично би нас распоређивали. Два пута сам сакупљао мртве по селу. Тако сам нашао мртвог Перу Рендулића, Марина Балића и његову жену и још једног којег нисмо препознали, али мислим да се радило о Ивици Филићу. Милиција је имала седиште у кући Боре Кесера. Тамо су били оптужени Милан Девчић и оптужени Милан Радојчић, али не знам који је од њих био главни. Територијална одбрана је била у кући Стеве Брајковића. Не знам ко је био у саставу.

На питање бранитеља Војислава Оре, сведок одговара: ја мислим да су оптужени Илија Кресојевић и оптужени Милан Рендулић водили до минског поља, јер други нису знали где је. Не знам тко је заповедао њима, али смо касније чули да се радило о Ваљевцима. Поред Ваљеваца, само је њих двоје било из Ловаса. Што се тиче принудног рада, на пример, обично би нас ујутру одвезли у шуму и слеподне дошли по нас, а могли смо се одмарати и добивали смо храну.

На питање бранитеља Андреја Георгијевског, сведок одговара: што се тиче официра ЈНА који је спречио даљи масакр на минском пољу, чуо сам када је рекао «за то ће неко одговарати» и то ми је деловало као наредба. Ја мислим да је тај официр случајно наишао, а иначе је циљ био да се сви побијемо. Понављам да је тај официр случајно наишао. Ја мислим да су главни у селу одлучили ко ће ићи у минско поље.

На питање бранитеља Ивице Мачванина, сведок одговара: за оне који су нас водили, а били су из Ваљева, могу рећи да нисам приметио неке ознаке. Позовите Миодрага Новаковића, он је био са њима и он ће Вам рећи, је ли било припадника ЈНА у задрузи када је било раздвајање. Виђао сам у пролазу оптуженог Илију Воркапића, био је у униформи и носио је пушку, али ништа више не знам за њега.

Странке више немају шта приметити.

Констатује се да је предње прочитано.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изволите.

Адв. ИГОР ОЛУЈИЋ: Имамо примедбу на читање записника, односно на примену чл.337. ЗКП-а у овом случају, обзиром да сентенца Врховног суда Србије из 2007. године каже да се исказ сведока може прочитати, односи се на члан 337., само у случају да је сведок претходно саслушан у поступку у коме се исказ чита. Одбрана сматра да ови искази нису дати у овом поступку, дати су у претходном поступку, па сматрамо да није било места читању овог исказа.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, изволите.

Адв. БРАНКО ЛУКИЋ: Ја ћу само још нешто кратко. Молим Вас да констатујете, у складу са чланом 337. став 4, да сведок није заклет, па из тог разлога, такође, приговарамо његовом исказу, дакле није заклет ни при саслушању пред Жупанијским судом у Вуковару, 12.11.2003. године, а ни приликом давања исказа истражитељима Трибунала, 11.03.1996. године.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изволите.

Адв. БРАНКИЦА МАЈКИЋ: Да се надовежем на колегу, не само да није заклет, ниједан од ових исказа, бар које ми имамо, није потписан од стране сведока.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Постоји у изјави из Трибунала потпис, а записници са главних претреса се не потписују, то је свима познато у кривици, само из истраге се потписују, са претреса се не потписују. Изволите.

Адв, ЗВОНИМИР ЗДРАВКОВИЋ: Ја се придружујем колегама и противим се да се овако чита, из разлога које су они већ образложили, а и на овако дат исказ, имам примедбе, где се помиње Љубан Деветак, да је био 17.10. и да је наредио да се приведе Ђука Лукетић и његов син. Хвала, немам више.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изволите.

Адв. БРАНКИЦА МАЈКИЋ: Из разлога што сте констатовали, односно прочитали да следе потписи свих присутних лица приликом читања прве изјаве, то је била моја примедба.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: У списима се налазе ове изјаве које су дате пред истражитељима Хашког тужилаштва и ко хоће да изврши увид у списе, може да види. Изволите.

НАТАША КАНДИЋ: Ја бих замолила суд да упозна браниоце са одлуком Врховног суда Србије у предмету «Зворник» у вези са коришћењем доказа изведених пред Међународним судом, Кривичним трибуналом и пред судовима у региону.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изволите даље.

Опт. АЛЕКСАНДАР НИКОЛАЈИДИС: Госпођо председавајућа, јуче, прекјуче, овај сведок који је рекао да он то није говорио у тим изјавама које ми имамо, онда још раније су ове пред Међународним трибуналом изјаве, исто су сведоци који су давали, рекли да није добар превод, да нису то говорили, тако да не знам шта ћете Ви од тога моћи да користите, пошто јуче овај Марин Мађаревић Вам је рекао да он пола изјаве није рекао, да су то они сами куцали.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, суд ће то да цени.

Опт. АЛЕКСАНДАР НИКОЛАЈИДИС: А друго, они неће више да дају изјајве овде, из разлога што је, рецимо, овај Фрањо Жадањ, сада је давао изјаву, Хрвати су му полупали кућу и човек продаје кућу. Чим неко да мало добру изјаву, њима се то не свиђа и они одмах сутрадан, када је овде давао изјаву, тамо су му полупали кућу и човек продаје кућу и не смеју да дају изјаву, нису они ни болесни ни

оно, него не сме тако неку коректну изјаву да дају, јер после следе санкције тамо.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, изволите господине Деветак.

Опт. ЉУБАН ДЕВЕТАК: Приговарам у делу овог исказа који је данас читан и односи се на, овај, тројицу Лукетића и у прилог тога наводим да ја нисам у то време био у задрузи, у том дворишту и овај, супруга и мајка тих људи, Јелена Лукетић је изјавила да су, између осталог, у Вуковару пред судом, да су, да је тај један син дошао са непознатим, двојицом њој непознатих у пратњи, у осам сати 18.-ог ујутру. Хвала лепо.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, тужилац нема ништа да дода? У вези ових изјава датих пред истражитељима Хашког тужилаштва, Врховни суд је заузео став и то у предмету «Зворник», да те изјаве могу да се користе као доказ у поступку. Ми смо раније покушавали да добијемо став Врховног суда, па смо управо провоцирали одлуке којима смо ове изјаве издвајали и Врховни суд је заузео став, поводом ваше те сентенце и тако даље.

Адв. ИГОР ОЛУЈИЋ: Једна ствар је коришћење, оне се користе у поступку, а друга ствар је читање те изјаве на начин како је то предвиђено у чл.337., ја мислим да ту постоји, можда би било корисно да опет затражимо од Врховног суда, евентуално писмено да се уради, жалбу да напишемо.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Пошто се већ браниоци позивају на одлуке Врховног суда, управо је њихов став да се могу читати.

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Главни претрес СЕ ПРЕКИДА у 10 часова и 20 минута и биће настављен дана:

**29. марта 2010. године,
са почетком у 14 часова и 30 минута.**

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Једина измена је, судница број један, а не четири.

ЗАПИСНИЧАР

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА - СУДИЈА